

„Edinost“

Izhaja dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov, zjutraj in zvečer ob 7. uri. O ponedeljkih in po praznikih izhaja ob 9. uri zjutraj.

Naročnina znaša:

Obe izdani na leto glđ. 21.—
Za samo večerno izdanje 12.—
Za pol leta, četrt leta in na mesec razmerno.

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nvč. večerne številke po 4 nvč.; ponedeljske zjutranje številke po 3 nvč. Izven Trsta po 1 nvč. več.

EDINOST

(Večerno izdanje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon št. 870.

4 nvč.

V edinosti je moč!

Oglaš

se računajo po vrstah v petita. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, odpravnništvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Brzobjavna in telefonična poročila. (Novejše vesti.)

Dunaj 16. (Zbornica poslancev.) Ko se je prešlo na dnevni red, je naznanil poslanec Daszynski (socijalni demokrat), da so v mnogih krajih na nemškem Češkem nastavljene pušice za poslanca Wolfa z njegovo sliko in je navajal dotične podatke. V mnogih tovarnah se delavcem od njihovega zaslužka odtrgujejo prispevki za tega poslanca. Poslanec Daszynski je rekel, da navaja ta dejstva v popolnitev svoje govora, ki ga je imel v zadnji seji proti Wolfu.

Dunaj 16. V današnji seji zbornice poslancev so interpelovali poslanci dr. Engel in tovariši in vitez pl. Jaworski in tovariši radi iztiranj avstrijskih delavcev iz Nemčije.

Dunaj 16. (Zbornica poslancev. — Nadaljevanje.) Poslanec Prade (nemška ljudska stranka) je izjavil, da se doneski ne pobirajo za Wolfovo osebo, temveč za njegovo glasilo »Ostdeutsche Rundschau«. Tudi socijalni demokrati da nabirajo za svoje liste.

Govori Daszynskega in Pradeja so bili mnogokrat pretrgani z medklici socijalnih demokratov, krščanskih socijalistov in nemških nacionalcev.

Na to je prešla zbornica na dnevni red, na katerem so predlogi za zatožbo bivšega ministerskega predsednika Badenija.

Dunaj 16. (Zbornica poslancev. — Konec.) K zatožbi grofa Badenija so govorili socijalna demokrata Berner in Zeller ter dr. Menger (nemška napredna stranka), na kar je predsednik pretrgal sejo in hotel preiti k posvetovanju s predlogih, tičočih se bede prebivalstva. (Burno prigovarjanje in kliči »Naj se da na glasovanje!« na levici). Na glasovanju se je sprejel predsednikov predlog s 154 proti 152 glasovom. [Poslanec Türk (nemška napredna stranka) in dr. Mayröder (nemška ljudska stranka) sta protestirala proti

temu glasovanju, sklicevaje se na to, da je nekaj členov katoliške ljudske stranke došlo še le med glasovanjem v dvorano.

Ko je bilo rešenih nekoliko predlogov, tičočih se bede, se je zaključila seja.

Prihodnja seja jutri.

Dunaj 16. Proračunski odsek je v nadaljevanju podrobne razprave o zakonu za zboljšanje plač državnih slug sprejel točke 2—6.

Dunaj 16. Pododsek za carinsko in trgovinsko zvezo je imel posvetovanje o zakonu o statistiki blaga in je vsprejel točke 1—5.

Gradec 16. O zapriseženju novoizvoljenega župana dr. Grafa je deželni namestnik Baequehem imel govor, s katerim je navzočemu mestnemu občinskemu svetu posebno priporočal gojenje dinastiške zvestobe in patrijotičnega čustva.

Dunaj 16. O današnji seji avstrijske kvotne deputacije, v kateri sta bila navzoča tudi ministra grof Thun in dr. Kaizl, se poroča: Poročevalec Beer je poročal o poslednji fazi pogodbenih pogajanj in je obširno govoril o ogerskem nuneiju, ki se nahaja na popolno krivi podlagi. Govornik je obžaloval neuspešnost pogajanj obeh kvotnih deputacij in je predlagal odgovor na ogerski nuneij, ki se je vsprejel jednoglasno. Poročevalcu se je naročilo, naj izdela jednako se glaseča poročila na obe zbornici državnega zbora. Dan prihodnje seje se določi pozneje.

Petrograd 16. Minister za notranje stvari je na podlagi tiskovnega zakona prepovedal posamično razprodajanje lista »Novoje Vremja«.

Iz zlate Prage.

(Izv. dopis.)

13. novembra 1898.

A. V novejšem času se je začelo govoriti bolj pogostoma o socijalni politiki srenj ali o bč in, t. j. premišljati o nalogah in zahtevah, ki

prav za prav spadajo v področje srenje in so vedno sem spadale, ako so se tudi primerno razširile vsled modernih iznajdb in odkritij, ter razmotrivati iste socijalnim duhom. S tem se izključuje sebična politika osebnih koristij, ki jih uživa le maloštevilna, omejena manjšina, in se podpirajo koristi vseh, t. j., tudi tistih, ki stojé na najnižji socijalni stopinji. Socijalno namreč mislimo, ako ne ločimo členov srenje v gospodujoče in podložne, ovladane, temveč, če vse občane smatramo za vrstnike v dobrem zmislu. In občina, ki naložene jej naloge izvršuje v tem zmislu, deluje socijalno-politično, goji srenjsko socijalno politiko.

Omenjamo pa, da nekaterih nalog, n. pr. krajevne policije z vsem, kar se prišteva delokrogu iste, z zdravstveno, tržno, stanovanjsko in dr. policijo, uprave javnih ustanov, gasilstva, varstva občanov itd., ni treba še posebej označevati z besedo »socijalni«, da bi jih še posebej odlikovali, ker so s pojmom »srenja« že spojene nerazločljivo.

Označimo pa še z druge strani malo bolj natančno pojem »socijalni«! Ne oziraje se na malo preje navedene naloge, izvirajoče iz pojma »srenja«, imamo še celo vrsto raznih delovanj, katerih značaj je takorekoč zasebno gospodarski, t. j. taka poslovanja, na katerih se gospodarski produkt delovanja v čisto podobnem zmislu izdeluje in more izdelovati na zasebno-gospodarskih podjetjih. Tukaj je socijalna naloga, oziroma socijalno delovanje občine tedaj, ako se podjetja izbijajo iz rok nekaterim posamičnikom, da ista ne bodo v njih rokah nekak monopol, ali, ako se podjetja ne oddajajo monopolistom in ako v blagor srenje izvršuje taka podjetja občina sama. Tako podjetje pa postaja pomenljivo v rokah srenje prav v onih točkah, v katerih se razločuje — donajajoče korist vsem — od zasebno-gospodarskih podjetij. Ako na teh poslednjih odločuje korist podjetja, dobiček podjetnika, ako se torej malo ozira na vprašanja o de-

PODLISTEK.

5

BARON IVICA

Spisal A. ŠENOVA.

Poslovenil Večeslavov.

(Glej št. 222)

Spominjam se ga dobro; jaz sem o sv. Mihehu zvršil osemnajsto leto, a o sv. Martinu na to smo ga spustili v črno zemljo. Bil je debel, trebušast starec. Glava mu je bila bela kakor jagnje, lice rdeče kakor jabolko. Ali za to človek kakor dren. O smrti je štel dobrih sedemdeset let, a v šestdesetem mu letu rodila mu je moja mati hčer. To je, mislim, dosti jakosti. Ali, dasi je bil star, bil je vražji gospodar. On ni nikoli čakal dneva. V hiši je prvi ustajal on, budil družino, delil težakom žganje in pogačo, spuščal krave na pašo in tako dalje. Poln voz sena je znal potegniti preko dvorišča, a ko je besnega konja prijel za udo, je konj stal in se tresel strahu. Drugi gospodarji so posedali in gledali. Ali ne tako moj stari. Ko se je kosilo, zasukal si je rokave pa potegnil s koso, a pred njim, kakor da si obliznil travo. Ko se je mlatilo, odpasal se je moj stari, ter mlatil cepcem, da ga je bilo čuti najbolje. Ko se je bralo, na-

bral je moj stari prvo brentico. Znal je hoditi po hiši, po dvorišču in skednju, da vidi, ni-li morda kje kokoš ostavila jajce. Za vsako hruško vam je vedel on, a mi dečki smo mogli krasti samo češplje, ker jih ni lahko prešteti. Nekdaj se je prikradel jastreb v naš kurnik ter gospodaril, da je perje kar frčalo. Bilo je kasno proti večeru, moj oče je snel puško z stene rekši nam: »Mama in deca spat! Grem na jastreba!« In podprašil je jastrebu kožo, da so mu na veke presedle naše kokoši. Po dvorišču je pobiral vsako gosje in purino pero in dajal ga materi, menè: »Na, mati mrvicè za nove blazine«. A legal je zadnji. Pregledal je prej hlev in škedenj, da-li se ni utihotopil kakov tat; zapiral je vrata, pokril ogenj na ognjišču prstenim loncem, prekrižal se trikrat in potem na počitek. Trdo se je držal stare navade. Ne redko se je odrezal tudi gospodi: »Kaj vi mladiči? Kaj te vaše novotarije? Staro vino je najbolje in se drži, a jaz vam pravim, vse, kar je staro, je dobro«. Brez njega ni bilo božje poti, a vsako leto je romal k materi božji bistriški. V postnih dnevih se v nas ni nikdar jedlo meso, a na božični večer je moj stari pripovedoval, pel in kako glasno pel: »Rodil se je kralj nebeški!«

Mati ga je karala večkrat: »Prosim te«, rekla je, »moj Miško! Kaj se trudiš po hiši in po

polju kakor težak? Treba-li tega tvojim starim kostem? Ali nam božja roka ni dala naš del? Pa čemu otroci, pa čemu družina, pa čemu težaki?« A moj stari je poslušal, nasmehnil se in odgovoril materi: — »Ali si zdrave pameti, mati, vidi se, ženska si glava. Vsakdo ima svoj poklic, pa se ne prasha za koledar. Škof bere mašo, naj bode mu doba kakoršna-koli, sodnik kroji pravde do starih dni. Krojač krpa, dokler mu dajo oči in roke, a kmet hodi za plugom ali maha s koso, dokler mu mišice imajo moči. A v meni živci niso še, hvala Bogu, špaga, niti mi je kri voda. Pa kam naj stavim svoje dve roki, ne da bi kaj delal? Ali kaj bi deca, kaj bi družina rekla, da gospodar drag čas prodaja za pečjo? Mati, mati, vidiš, da ti je pamet kratka«.

Vsa vas je spoštovala mojega očeta. Ako je bil dober gospodar, ni bil skop, ako oster, bil je dober — a treba reči, pametna glava. Umel je čitati tiskane knjige in za silo podpisati ime. Kadar je v vasi komu trebalo česa, potrkal je na naša vrata: »Boter Miško! Kedar bi se sejalo, kedar spravljalo seno? Ali: »Kako bi bilo s to pravdo z mojim sosedom?« ali: »Bara je rodila sinka, slaba je, dajte kupico rakije«.

(Pride še).

lavski plači, delavskem zavarovanju, delavskem varstvu, mora pa občina v prvi vrsti gledati na položaj svojih delavcev! — Ako je za privatno podjetje kakovost produkta, n. pr. plina, vode itd. le v toliko važna, merodajna, v kolikor jo ceni podjetnik kakor blago, katero prodaje in katerega ceno nastavlja po tržnem položaju, tedaj pa je občini važna naloga, da izdeluje produkt kolikor mogoče izvrsten in da z istim kar največje streže svojim členom. Da so skoro vsa taka podjetja, kakor preskrbljanje z vodo, plinom, elektriko, naprava tramvajev itd., redno v rokah družb, t. j. ne v rokah posamičnikov, to ne nasprotuje tehnično čisto nič, da ne bi mestna občina sama prevzemala teh podjetij; kajti oni kakor ta potrebujejo zastopnikov, ki namesto njih opravljajo službo in opravila.

Sploh trdimo lahko, da mestne občine lahko prevzemajo ona podjetja, na katerih se gre za omejene lokalne koristi in na katerih način izvrševanja ne stavlja zahtev, katerih srenjska uprava ne bi zmogla zaradi majhne gibčnosti svoje. Mora se pa reči, da tudi v mestni upravi lahko nastajajo nevarnosti, ki so spojene z zasebno-gospodarskim podjetjem, ako se število podjetij in na istih interesovanih oseb tako pomnožuje, da se konečno zasebni interesi zanašajo iz kontoarja v mestno hišo. Mejo med individualnim in srenjskim podjetjem je teoretično težko najti; zato se bo moralo še mnogo časa potratiti s praktičnimi poskušnjami, predno se nazori izčistijo in utrdé popolnoma.

V Pragi ustanovljajo sedaj v mestnem zboru poseben odsek, ki se bo pečal s komunalno, srenjsko socialno politiko. Pozitivnega se še ni objavilo dosti v tem oziru. Narodni delavci so nasvetovali sledeče štiri točke, katere naj bi se uvaževale, ko se oživotvori ta socialni odsek: 1. Zbira in izdeluje naj se statistični material, tičejo se raznih strok komunalne socialne potitike; 2. zasleduje naj poskuse, ki se vrše v stroki te politike v inozemstvu in poroča naj o njih občinskemu svetu ter naj podaja primerne predloge, prilagodene krajevnim razmeram; 3. naj vsprejemlje od občinstva pritožbe, predloge itd., delujoče na povišanje in zboljšanje socialnega delovanja občine; naj jih proučava in predlaga izdelane predloge mestnemu zboru v definitivni pretres; 4. naj stavi iz lastne inicijative predloge mestnemu zboru; naj agituje po manjših mestih, da se povsod ustanove podobni zbori.

Ako bi se ravnalo po teh nasvetih, dobila bi stvar bolj nagel tempo, in lahko bi se začenjale akcije, o katerih sedaj niti ne vemo. Želeli bi le, da bi se kaj podobnega začelo v kratkem času tudi na Slovenskem. Gotovo bi se dobile sposobne moči, ki bi se drage volje posvetile delu, s katerim bi se socialno stanje nižim slojem, ki je sedaj čisto mizerno, olajšalo in zboljšalo. Seveda bi ne smeli navaliti vse na jedno ramo; to se lahko prepreči tudi s tem, da nihče ne vzame na-se več, nego si upa zmagovati — in gotovo stori tako vsakdo, kdor ima resno in pošteno voljo. Morda bi to dajalo začetkoma samo težavnega opravila, a malo in morda celo nič plačila; v zvezi temu me ne zapušča idealizem v tem oziru, ako se le krepko začne na pristojnih mestih. »Naš narod je po svoji ogromni večini delavskega stanu. Kmet, obrtnik, delavec so naši stanovi. Izbrisimo jih, in našega naroda ni.« Tako je govoril dr. Šusteršič na vseslovenskem shodu in glasno se mu je pritrjevalo. Nadaljeval je: »Napredek teh stanov, to je najnujnejše narodno delo, to mora biti največja skrb, kajti če se okrepijo ti stanovi, tedaj in le tedaj bode zajamčena ekzistenca našemu narodu in potem nam bo tudi mogoče, ne le priboriti mu narodno ravnopravnost, ampak tudi ohraniti mu jo!«

Roma locuta — torej na delo brez razložka stranke!

DOPISI.

S Tolminskega. (Izv. dopis.) O učiteljskih in šolskih razmerah na Goriškem nameravam pisati obširneje. Za sedaj naj mi bode dovoljeno le par opazek.

Učiteljstvo na Goriškem, rekši v vsej Primorski, je jedino in ima jasno pot pred seboj. Poteguje se za bedno stanje in obsoja napade kakor en mož. Tu ni več govora o par rogoviležih. Kakor smo v vsej deželi enoglasno obsodili neumestno pi-

sanje nekaterih primorskih cenj. listov, tako protestujemo še odločneje, da bi bili učitelji v službi namestnika g. Goëssa proti lastnemu narodu, čegar verni sinovi smo in ostanemo.

Da je naše gibanje za zboljšanje gmotnega stanja opravičeno, priznava celo priprosto ljudstvo. Da pa ni to gibanje v soglasju z časom in z vseobsežnimi zahtevami zastopnikov, gg. poslancev naših, je umevno. A kaj pomaga, ko se to vprašanje ne da več odlašati! In zaradi tega ni obsojati učiteljstva.

Tako najivni pa tudi nismo, da bi vse vzeli za čisto zlato in golo resnico, kar kedo piše ali govori. Strašiti in terorizovati se ne pustimo od nobenega. Imamo svoje mnenje in svoje prepričanje. Vse korake zasledujemo pazljivo. In v to smo menda opravičeni, da kakor volilei in državljanji imamo svoje mnenje o teh korakih, seveda ne da bi žalili nikogar. Jaz svarim nekatero cenj. časopisje na Primorskem, naj ne pišejo o itak že obupnem učiteljstvu v tonu, v kakoršnem je začelo pisati. Nezaupnost mej ljudstvom in učiteljstvom bi bi bila gntovo usodepolna.

Faktična resnica je, da ima učiteljstvo na Goriškem 240, 300, 400, 500 in 600 gl. letne plače in pripoznano je vsestransko, da s tem učiteljstvo ne more živeti. Vemo, kdo je največ temu kriv, saj nismo slepi. A uganjka nam ostane, da enakoštevilni italijanski gg. poslanci, ki so na Dunaju deloma v opoziciji, dosežajo v deželi toliko uspehov in čestokrat na škodo slovenskemu narodu!

Prihodnjič bolj natančno o poboljšanju učiteljskih plač od leta 1870 do leta 1896.

(Pripomba uredništva.) Vemo, da smo skoro že v nevarnosti, da dobimo naslov doktorjev doktologije, ali kdo bi se mogel premagovati, ko čita take opazke, kakoršna je ta-le tu gori o uspehih italijanskih poslancev. Gospod dopisnik si torej ne more tolmačiti razlike v uspehih Italijanov in Slovencev v tej deželi, da-si je italijanskih poslancev jednako število in da-si so na Dunaju deloma v opoziciji. Mi poznamo g. dopisnika kakor izbornega učitelja, a to svojo opazko je pokazal — oprostí naj nam blagohotno, da mu povemo to prav odkritosrečno —, da je ob političkih vprašanjih prav — najiven!! Mi lahko prav na kratko pojasnimo stvar spoštovanemu gospodu dopisniku. Stvar je prav žalostno jednostavna: ker neki vsemožni činitelj gre Italijanom na roko na zidanju in snovanju, dočim Slovencev podira sproti, ako le more. Kdo da je ta činitelj, nočemo razlagati tu, ali gospod dopisnik lahko misli o tem, če hoče, tudi na — slavno vlado. Po tem našem pojasnilu in pa po dejstvu, da Italijani nikakor nočejo privoliti v ustanovo deželnega šolskega zaloga na Goriškem, bi morda gosp. dopisnik brez posebnega napora svojega duha prišel tudi na jasno, kdo da je prvi in glavni sokrivec Italijanov na tem, česar dolže gospodje učitelji — naše poslance!

Na druga očitanja ne odgovarjamo, ko vidimo, da se nas ne ume, ker se nas menda noče umeti.

Politični pregled.

V TRSTU, dne 16. novembra.

Ločenje finančne uprave od politične.

Ko se je bivši finančni ravnatelj v Trstu, dr. Maksimilijan Schuster-Bonnot, poslovil od podrejenih mu uradnikov, priznaval je v svojem govoru, če tudi ne naravnost, pa vendar tako jasno, da ga je mogel umeti vsakdo, da je moral pretrpeti marsikaj, ker je hotel biti uradnik jednako pravičen vsem, a da odhaja zato, ker ga je na tej njegovi plemeniti ambiciji ovirala — sedanja uredba, po kateri je finančna uprava spojena s političko in je torej prva v odvisnosti od druge. (Ako bi hoteli govoriti podrobneje o vzrokih, radi katerih je gosp. dr. Schuster sam prošil za umirovljenje, omeniti bi morali dogodka z nekim poznanim baronom tržaškim. No, nam je danes le do tega, da opozorimo na nedostatke, ki izvirajo iz tega, da sti spojeni politična in finančna uprava). Ti nedostatki so tako kričeči, — kakor kaže dogodek s tržaškim baronom — da ne treba drugega argumenta za odpravo take uredbе, ki nimalo ne odgovarja pravni in moderni državi. Na

te nedostatke treba opozarjati tem bolj, ker bi se ožigosana uredba dala odpraviti brez posebnih težav in celo brez izdatnega pomnoženja osobja. Po samostojnosti finančne uprave bi polagoma, roko v roki z gospodarskim napredkom, prišlo do takega ozdravljenja v finančnem gospodarstvu, da bi lahko celo odpravili to in ono posebno neracijonelno davščino. Takega uspeha si morajo vendar želeli vlada in vse stranke. In ako bi razkritje »čudnih« vzrokov umirovljenju bivšega finančnega ravnatelja tržaškega, dra. Schusterja, res dalo strankam in vladi impuls za resno premišljevanje o potrebi ločitve finančne od politične uprave, potem bi morali biti le hvaležni znanemu gospodu baronu, da je svojo veliko skrbjo za — samega sebe pripomogel v to, da se je začelo vrteti to kolo.

Cesarjev jubilej. Avstrijski škofje so izdali ravnokar pastirski list za jubilejno leto. Omenivši, kako je dne 2. decembra 1898. v knez nadškofjski palači v Olomueu cesar Ferdinand položil krono na glavo Frana Josipa, pripovedujejo škofje, kako je izjavil poslednji že o svojem nastopu, kako da naj na podlagi prave svobode, enakopravnosti vseh narodov in jednakiosti vseh državljanov pred zakonom ter po udeležbi zastopnikov narodov na zakonodaji, domovina ustane zopet obnovljena v vsej veličini in pomlajeno močjo kakor neporušna zgradba v viharjih časov, prostorno bivališče za narode različnih jezikov, katere že stoletja objema bratska vez.

List govori obširno o dogodkih teh 50 let in pripoveduje, kako je cesar v vseh okolnostih vršil svojo vladarsko dolžnost, kakor zvest sin katoliške cerkve, kako je vsikdar odpuščal tudi najhuje pregreške zoper državo, kako je skazoval ljubezen do potrebnih in kako je vsikdar veroval v bodočnost Avstrije. Zaključuje prosijo škofje Vsemogočnega, da bi bil cesarja častni dan zajedno dan sprave med narodi.

Državni zbor. O večerajšnji seji zbornice poslancev — ki je bila viharna — dobé čitatelji obveščanja že brzojavnih sporočilih. Razpravljali so namreč o zatožbi grofa Badenija. Ker je bilo na vrsti še več govornikov opozicije in se je mislilo, da ne bode še tako hitro glasovanje, bilo je le pičlo poslancev v zbornici. Zlasti desničarjev je manjkalo mnogo, ker je imela katoliška ljudska stranka svojo sejo. To okolnost je hotela zvito porabiti opozicija in je odredila, naj se zbrisejo nje še pri-glašeni govorniki. Menila je, da pride tako nenadoma do glasovanja, na katerem bi morda zmaga-la ona. Večina in predsedništvo pa sta zapazili to nakano in je predsednik pretrgal razpravo o zatožbi in je odredil razpravo o zakonskih načrtih v prilog bedo trpečemu prebivalstvu. Ko je videla opozicija, da je tako prekrižan nje zviti načrt, je grozno zavriščala in psovala večino ter je zahtevala, naj se glasuje o označeni odredbi predsednika. To se je zgodilo in zbornica je glasovanjem odobrila postopanje predsednika.

Včerajšnja seja pa je bila znamenita tudi zato, ker je posl. Daszynski strgal krinko z obraza glasovitemu Wolfu, kateremu je dokazal, da be-rači novice za svoje političko »delovanje« in da morajo prispevati zanj celo delavci in občinske blagajne. Wolf torej ni drugega, nego navadni politički klativitez. In takemu človeku ovijajo sedaj Nemei okolo glave vene narodnega junaštva. Ali morejo pasti še niže?!

Domače vesti.

Ali je tudi to socialistično? Gosp. Camber je velik socialist pred »sodrug« in zajedno menda glavni urednik socialističkega »Lavoratore«. In stranka socialistov je baje prvoboriteljica za jednakiost vseh ljudij in dosledno torej tudi vseh narodov. Nedavno smo govorili v tem listu o neki lepi razpravi, v kateri je dokazoval avtor-socialist, kako da je socialna demokracija jedino celo zmožna za pravično rešenje socialnega vprašanja. Človek bi ne mogel torej pričakovati drugače, nego da je mož, ki zavzima odlično mesto voditelja socialistov, teh namišljenih prepovediteljev »pokvarjene družbe človeške«, samo poosebljenje najčisteje ljubezni do ravnopravnosti ter socialističkega programa — jednakiosti za vse! V koliko da praktično postopanje tega moža in »sodruge« res odgovarja lepim

besedam v programu socialistov, uverili smo se včeraj na razpravi proti Devincem. Da-si so obtoženci sami Slovenci, se je Camber uprav fanatično upiral zahtevi, da se obtožnica raztolmači tudi v slovenskem jeziku, da-si je ta zahteva opravičena ne le se stališča ravnopravnosti, ampak tudi se stališča vrhne namena justice ter interesa potrebnega zaupanja v to poslednjo, a slednjič tudi se stališča humanitete, onega človekoljubja, katerega socialisti vedno valjajo po svojih ustih! Kajti naravnost nečloveški bi bilo to, ako bi hoteli koga soditi in obsoditi (morda v dolgo ječo), ne da bi mu povedali v njegovem jeziku, česa je obdolžen. A takemu najprimitivnejemu pravu, najnaravnejemu in najsvetejšemu pravu, se je voditelj laških socialistov upiral tako srdito, tako fanatično, da je žugal celó, da odloži posel branitelja, ako bi se ugodilo dotični zahtevi. Obtoženci so — čast jim na tem! — skočili po koncu kakor jeden mož, zahtevaje pravo svojemu jeziku. Pozneje je veliki socialist Camber kakor oproda azistoval poznanemu fanatičnemu laškemu nacionalcu Piccoliju — ki je zastopal glasovito — »Legó« — ko je zahteval poslednji, da se pokliče zaprisežen tolmač za slovenski jezik in — pogorel tem svojim predlogom. Kajti branitelj dr. Pretner je povdaruil povsem umestno, da zakon pozna tolmače le za take jezike, ki niso v rabi na tem sodišču. Sodišče ni moglo drugače, nego da se je pridružilo temu menenju izrekši, da sta na deželnem sodišču jednako v rabi slovenski in talijanski jezik, in storivši tako načelno važen sklep, katerega si hočemo zapomniti prav dobro. A Camber je šel v svojem fanatizmu tako daleč, da ni bil zadovoljen niti s predlogom državnega pravdnika, da bi predsednik tolmačil govore, ampak je hotel imeti principiijelno odločitev. Dobil jo je, a tako, da je njemu, kakor socialistu, le na sramoto. In taki ljudje hote reševati narodno vprašanje!

Laška oltka! Pišejo nam: Želel sem osebno spoznati našega gospoda Plesa, njegove gospodičine hčerke in gospico Scholz. V ta namen sem se podal dne 16. t. m. na galerijo sodne dvorane, v kateri se vrše razprave proti Devincem in Nabrežincem.

Lahko bi bil šel doli v dvorano, ali tam je že bil drugi naš poročevalec in pa prostora je bilo le za štiri poročevalce, ki so, ko sem došel jaz, že bili na svojem mestu.

Odločil sem se torej za galerijo, ki je bila obljudena precej. Mej poslušalci je bilo gotov 98% naših, ostali so bili Italijani.

Približal sem se neki gruči, o kateri so mi pričali že obrabi, da so od av'te colture. Poslušal sem. Oni, ki je bil meni najbliži, je rekel ostalim: »Tu bi trebalo vstreliti topom prvo zagovornike, potem pa obtožence«. Dalje: »Dva zagovornika sta ščava socialistična, dva pa patentovana ščava!«

Morate si misliti, kako je zavrelo po meni! Vprašal sem okolostojeece poznanee, so-li slišali navedene besede, toda, ker so junaki govorili prav na tihem, ni jih mogel slišati nobeden, ako ni našaš pazil na nje, kakor sem jaz.

Kar me je razburilo še bolj, je bilo to, da je bil mej njimi sin nekdanjega narodnjaka Zuljana, ki se je uprav zaupno razgovarjal z njimi! — Poslednjega sicer nisem čul, kaj da je govoril, toda »povej, s kom se bratiš in povem ti, kdo si!«

Ko se je na neko umestno opazko enega naših Zuljan oddaljil, sta dva ostalih začela razpravljati, kaj da pomeni beseda »clarice«, ter pogodila, da se to hrvaški pravi: — osel!! Sedaj mi je bilo preveč! Vprašal sem enega, ki je največ govoril (in ki je bil, kakor sem umel, italijanski podanik), kako da si upajo priti na galerijo izzivat mirne poslušalce. Prišel je redarstveni nadzornik, kateremu sem povedal, zakaj se gre, toda on ni hotel slišati ničesar ter je ukazal, naj se odstraniva (!) oba, da ne bode besed tam, kjer se ne sme govoriti. Povedal sem, kdo da sem in dostavil sem, da, ako se na galeriji ne sme govoriti, pa se tudi »bravo« ne sme klicati, kar so storili sinovi dedne kulture, ko je nekdanji veliki Hrvat Kamber ogorčeno protestoval proti dopuščenju slovenske razprave tu v Trstu.

Labi so jo popihali, ker so opazili, da jim piha neprijazen veter, kajti obkolila nas je množica protestujočih, ogorčenih Slovencev!

Sedaj pa naj mi kda odgovori na vprašanje: Kedo ščuva?!

Poročevalec.

All je mogoče! Čuje se (tako vsaj poročajo »Slov. Narodu«), da namerava poštno ravnateljstvo poslati v Št. Peter na Kras — italijanske poštne uradnike. Ako se ta vest uresniči, tedaj bi e. kr. poštno ravnateljstvo s tem ondodne Slovence izzivalo naravnost na krepki odpor. Ali ne ve e. k. poštno ravnateljstvo, da je njegova dolžnost, iti strankam na roko? Kako pa se naj godi to, ako uradnik ne ume jezika, v katerem naj uraduje in občuje strankami? In dalje, ali so poštni uradi za to, da pomagajo poitalijančevati naš narod? Mi se nadejamo, da si slavno poštno ravnateljstvo dobro premisli, preden se odloči za tak korak. Kras je na slovenski zemlji in ni na Italijanskem. To si dobro zapomnite, gospoda!

Električni tramvaj v Trstu. Dne 25., 26. in 28. t. m. bode pregledovanje in obhod črte za električni tramvaj, namerovani od družbe Tramway v Trstu. Komisijo bode vodil namestništveni svetovalec vitez Schwarz.

Dne 21. t. m., in ako potrebno tudi naslednja dva dneva, pa bode pregledovanje črte za električno cestno železnico, kakor je namerava Modern z Dunaja. Tudi to komisijo bode vodil svetovalec vitez Schwarz.

Prekoredni občni zbor akad. podružnice družbe sv. Cirila in Metoda v Gradu se bode vršil dne 26. listopada t. l. zvečer ob 8. uri v prostorih »Annensile«. Dnevni red obsega: 1. Poročilo načelnštva; 2. slučajnosti; 3. svobodno zabavo. Načelnštvo.

Gospodarsko društvo snujejo v Idriji. Društvo bode od členov kupovalo čipke in društvenike preskrbljevalo z živili. Društvo ima namen povzdigniti čipkarsko obrt, ki je v prejšnjih dneh dajala Idrijčanom mnogo zaslužka.

Osnovni shod „Naše straže“, katerega društva pravila smo bili objavili doslovno, se je vršil minolega torka v Ljubljani. Pridržiš si, da spregovorimo o tem shodu še kaj več, čim bodo dovršene sedanje kazenske razprave in pridemo malo do odduška, priobčujemo za danes imena gospodov iz Primorja, ki so bili izvoljeni v odbor: Dr. Gregorin Gustav, odvetnik v Trstu; Ivan Nabergoj, bivši državni zastopnik, posestnik na Proseku; Andrej Gabršček, lastnik tiskarne v Gorici; dr. Franko Alojzij, odvetnik Gorici; dr. Tuma, odvetnik v Gorici; Janez Rojic, kurat v Biljah; dr. Janežič Konrad, odvetnik v Voloskem; dr. Trinajstić Dinko, odvetnik v Pazinu; Gjivić Štefan, poslovodja istrske posojilnice v Pulju; Sanković Mate, posestnik v Vodiceh.

Kazenska razprava radi izgredov devinskih in nabrežinskih. (II. partija.) Ob 5. uri popoldne se je nadaljevalo zaslišanje obtožencev in sicer: Josipa Lupinea, Karola Gabrova, Augustina Trčona, Josipa Trčona, Lovrenea Živica, Josipa Škabra, Mirolava Plesa, Alojzija Žbogarja, Marije Ples, Ivane Ples, Lavre Scholz, Antona Gruden in Antona Trčona. Najzanimiveje je bilo zasliševanje župana Plesa, proti kateremu njegov bivši hlapec Boltar vzdržuje trdovratno vsa obdolženja. Gosp. Ples se je branil v bistvu tako-le: »17 let že sem župan v Devinu. Čim se je doznalo o umorstvu cesarice, se je polastilo prebivalstva veliko razburjenje, toda vse je bilo mirno in jaz nisem slutil ničesar huđega. Ob 7. uri zvečer omenjenega dne je bilo čuti hrup na ulici. Skočil sem k oknu in videl sem vse polno kmetov, ki so bežali mimo moje hiše. Ne sluté, kaj se ima zgoditi, umaknil sem se od okna, ali kmalo sem čul, kako so ljudje jeli kamenati »Legino« šolo. Takrat so bili v moji hiši trije gospodje duhovniki, ki so bili vsi prestrašeni in so me prosili varstva. Rekel sem jim, naj gredo v prvo nadstropje in res smo šli vsi v dvorano. Le za jeden hip sem šel na hišna vrata, da bi poklical hčerki, ki sta bili pred hišo. Ko sem videl, da mečejo kamenje, sem vskliknil: »Bravo fantje, lepo reč delate, za to boste morali dajati račun!« in umaknil sem se v hišo.

Na vprašanje predsednikovo, kaj da pravi obtoženelec na dolženje priče Boltarja, je rekel da vse to ni nič res. Boltar da je bil vedno slab hlapec in ga je bil hotel že odpustiti. Zvečer da je Ples res govoril s hlapcem, toda pred činom in ne po činu. Tudi drugi obtoženci da ga obdolžujejo po krivem. Potem je Ples rekel Boltarju v obraz, da laže,

a Boltar je vstrajal pri svojih trditvah. Na pripombo predsednikovo, zakaj da ni kakor župan preprečil tega dogodka, je odgovoril Ples, da zanj je županstvo časten posel, da ne dobiva nič novičiča za to, da nima na razpolago nikake lokalne policije in da torej ni mogel odrediti ničesar. Sicer pa da ima tudi on svojo rodbino in da je moral varovati svojo kožo.

Gospod Ples taji odločno, da bi se bilo v oni čas popivalo v njegovi hiši. Na pripombo zastopnika državnega pravdnštva, da je on vspeh bujal množico, kar potrja več prič, je vskliknil Ples: »Ponavljam, da to ni res!«

Gospodičine Marija in Ivana Ples in Lavra Scholz se izjavljajo nekrivimi in trdó, da niso ploskale z rokami in kričale »Doli z Lego!« kakor se jih dolži.

Potem se je začelo zasliševanje prič, ki so deloma potrjale obtožbo, deloma niso hotele nič vedeti. Zanimiv intermezzo je bil o zasliševanju priče Italijana Arzona. Predsednik ga je vprašal: »Ali ste videli hčeri Plesovi, da sta ploskali?« — Priča: »Nisem mogel videti gospodičin, ker je bilo med nami več vozov sena.« — Predsednik: »Ta je nova! Pred sodnikom v Trziču ste pa rekli, da ste videli, kako sta gospodičini ploskali in kričali »Doli z Lego!« Kako nam pojasnite to protislovje?«

— Priča: »Ne vem. Sodnik v Trziču...« — Predsednik: »... Sodnik v Trziču je zapisal, kar ste vi izjavili.« — Zastopnik državnega pravdnštva: »Ker sem prepričan, da priča, ali danes ne govori resnice, ali je ni govorila včeraj, izjavljam, da si pridržujem postopanje proti priči radi goljufije ter zahtevam, da se ista postavi pred preiskovalnega sodnika.« Ugodivši tej zahtevi, je naložil predsednik, naj se priča odvede v zapore.

Razprava se je pretrgala in se je zapričela danes zjutraj o 9 uri. Nadaljevalo se je zasliševanje prič. Tekom današnje razprave je zahteval branitelj Gregorin, naj se zaslišita Fran Markuža in soproga Plesova, gospa Leopoldina Ples, toda sodišče je odklonilo ta predlog. Zasliševanje prič je trajalo do dveh popoldne, ob kateri uri se je razprava pretrgala. Nadaljevanje se je pričelo o 5 uri.

Ponesrečil je v rudniku v Idriji dne 11. t. m. rudar in hišni posestnik Jernej Tušar. Izognil se je v jami prepozno, ko se je razstreljaval premog. Težko ranjenega so privedli na njegov dom. Upati je, da okreva.

Dobro domače sredstvo. Mej domačimi sredstvi, katera se uporabljajo za olajšanje bolečin in odvajajoča ribanja pri premarzenju, zavzema prvo mesto Liniment, Capisici comp. izdelan v laboratoriju Richterjeve lekarne v Pragi. Cena je nizka: 40 nč., 70 nč. in 1 gl. steklenica, katera te spozna po znanem rudečem sidru.

Koledar.

Danes v četrtek 17. novembra: Gregorij, škof; Viktorija, m. Jutri v petek 18. novembra: Odon, opat.; Evgen, spoz.

Solnčni:		Lunin:	
Izhod ob 7. uri 28 min.		Izhod ob 11. uri 20 min.	
Zahod " 4. " 2 "		Zahod " 7. " 16 "	

Ta je 47. teden. Danes je 319. dan tega leta, imamo torej še 48 dni.

ZALOGA POHIŠTVA

tvrdke

Alessandro Levi Minzi v Trstu.

Via Riborgo 21 in Piazza Rosario 2
(šolsko poslopje).

Zaloga pohištva in tapetarij vseh slogov lastnega izdelka. Bogato skladišče ogledal, vsakovrstnih slik, zimnic in pogrinjaj. Na zahtevanje ilustrovan cenik zastoj in franco. Naročeno blago se stavlja na parnik, ali na železniško postajo, ne da bi za to računil stroške.

Velika zaloga solidnega pohištva in tapetarij

od Viljelma Dalla Torre v Trstu

Trg S. Giovanni hiš. štev. 5 (hiša Diana).

Absolutno konkurenčne cene.

Moje pohištvo donese srečo.

Brzojavna in telefonična poročila. (Zadnje vesti.)

Dunaj 17. (Zbornica poslancev.) Ministerski predsednik grof Thun je odgovoril na interpelacijo mladočeskega poslanca Spindlerja o širjenju neke tiskane proskripcijske liste v Turnu pri Toplicah za bojkotovanje onih oseb, ki so prosile za osnovo češke šole. Ministerski predsednik se je skliceval na obžalovanja vredno prenašanje narodnega boja na gospodarsko polje, ter je izjavil, da vlada odločno obsoja to gibanje, ter da obrača istemu vsi pozornost svojo in je tudi izdala oblastim strogih ukazov. Dotična tiskovina je bila zaplenjena. Oblasti si bodo prizadevale kolikor le možno, da preprečijo in eventualno kaznujejo take pojave narodne nestrpnosti, ki globoko žalijo človeško čustvovanje.

Dunaj 17. V današnji seji poslanske zbornice je izročil poslanec Hortis peticijo deželnega odbora tržaškega za osnutje italijanskega vseučilišča v Trstu. S peticijo ob enem je tudi izročil dotično utemeljevanje, ki pravi, da je ta peticija nov protest proti postopanju z Italijani.

Dunaj 17. Proračunski odsek je vsprejel v današnji seji ostale paragrafe zakona o slugah. S tem je dovršena razprava v odseku o tem zakonu.

Dunaj 17. Cesar je dospel semkaj o 5. uri 40 minut.

Dunaj 17. »Wiener Zeitung« javlja: Cesar je dovolil, da se vnovič izreče Njegovo priznanje dvornemu svetniku in predsedniku višega deželnega sodišča na Dunaju, dru. Karolu vit. Krallu, pl. Krallenbergu, povodom njegovega umirovljenja. Cesar je imenoval predsednika deželnega sodišča v Pragi, Vekoslava barona Kallina, predsednikom višega deželnega sodišča na Dunaju, in podpredsednika višega deželnega sodišča v Pragi, Frana Janda, predsednikom višega deželnega sodišča v Pragi.

Manchester 17. V nekem svojem govoru je rekel včeraj Chamberlain, da Angležka želi v Kitaju le takih pridobitev, ki jej zajamčijo mornariško stališče. Tudi on bi želel dogovora z Rusijo, toda skušnjava uči, da taki dogovori niso trajni, ako ne odgovarjajo koristim obeh dežel, ali, ako ni jedna stranka tako močna, da more siliti drugo, da se drži dogovora. Govornik se veseli na tem, da so odnošaji Anglije do Nemčije in Zjedinitenih držav v zadnji čas postali pristranejši. On ne pozna nobenega kraja na svetu, kjer bi si nasprotovali nemški in angleški interesi. Ne da bi trebalo formalne zveze pogodbe, vendar lahko pride do splošnega sporazumljenja z Nemčijo.

Dunaj 13. Predsednik zbornice, dr. Fuchs, je sklical danes načelnike klubov na razgovor o udanostni izjavi cesarju dne 2. decembra. Socijalisti niso došli na razgovor. Opozicija je privolila v to, da predsednik spregovori do zbornice primeren govor v katerem pa ne sme biti nikakih političkih akcentov. Zajedno zahteva opozicija, da o tej priliki ne spregovori nobeden člen večine.

Najnovejša trgovinska vest.

New-York 16. novembra. (Izv. brzojav.) Pšenica za december 74 $\frac{3}{8}$, za maj 71 $\frac{1}{8}$. Koruza za december 38, za maj 38 $\frac{3}{4}$. Mast 520

Svoji k svojim!

Naznanjam sl. občinstvu, da sem odprl novo trgovino na drobno in debelo z jesihom in finim oljem ter vsakovrstnega

kolonijalnega blaga
v ulici Poste Nuove števil. 3
(hiša Brunner.)

Josip Starè.

PRŠNI PRAH (prah za izvoščeko)

(ne kašlja).
najbolje sredstvo proti kašlju, hripavosti, zaslišanju, nahodu in drugim kataričnim afekcijam.
Škatljica z navodilom po 30 nvč. Dobiva se jedino v lekarni PRAXMARER, „Pri dveh zamorcih“ občinska palača, Trst.
Zunanje naročbe izvršujejo se obratno pošto.

Po vseh tobakarnah

dobite ravnokar izšlo povest

Čuvaj se senjske roke!

Velja 35 nvč.

Prijateljem dobre vinske kapljice pozor!

V gostilni „Konsumnega društva pri sv. Ivanu“ toči se izvrstno vino, in sicer: novi in stari refošk ter belo domače.

Vse po 48 nvč.

Za obilen obisk se priporoča

„Konsumno društvo“ pri sv. Ivanu.

„Hôtel Nazionale“

v Trstu
v ulici Vienna št. 4.

se nahaja v bližini kolodvora južne železnice, pristanišč, poštnega in brzojavnega urada ter je popolnoma prenovljen. Sobe se oddajajo po 80 kr. in naprej.

Postrežba najtočnejša. Govori se slovenski in hrvaški. Lastnik je dalmatinski Hrvat. Za obilni obisk se priporoča udani

Josip Serdarović.

Pri 4 letnih časih

Barriera vecchia št. 7

Prilika za praznike in novo leto. Velika zaloga zimskih ogrinjal (šjalov) v vseh barvah po gl. 3.60 in gl. 1.20 Zbirka frštanja v raznih risanjih od 20, 30 in 37 nvč. Moške srajce bele in barvane od 90 novč. naprej. Maje iz pliša za gospe po 65, 75 novč. in več samo v prodajalnici

Pri 4 letnih časih

Barriera vecchia št. 7

Na zahtevanje cenik in prospekt.

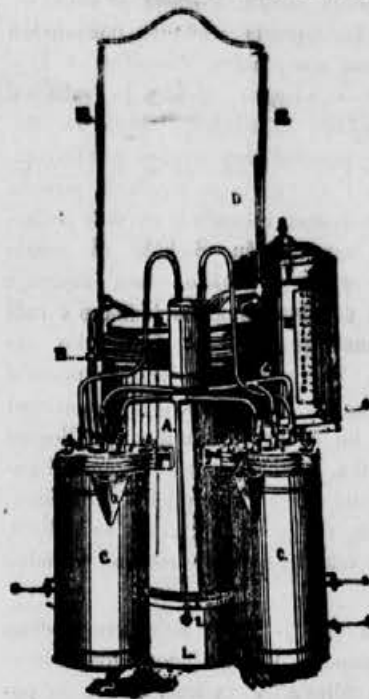
Prva tržaška tovarna

aparato za napravljanje plina acetilena

tvrdke ROCCO & C. v ulici Sanità št. 9.

Autorizirani instalaterji plina, vode in plina acetilena.

Aparat na acetilen od Josipa Rocca, patentiran v Avstro-Ogerski je absolutno najbolj praktičen in gotov, lahko rabjen in ne eksplozivna, vsprejet od različnih zavarovalnih društev. Vsprejemajo se vsakovrstne kompletne naprave za hiše, restavracije, gledališča in mesta pod najugodnejšimi pogoji

Velika zaloga najboljšega apnenega kisleca, katerega kilogram daje 300 litr. plina.

Velik izbor svetilnic in pripadkov za razsvetljavo.

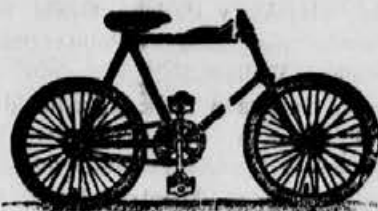
SPECIJALITETA CESTNIH SVETILNIC,

na 1 ali 2 plamena brez dovoda plina (priprave za dvorce [vile] kijoske in mala mesteca).

Vsprejemajo se dela za instalacije in popravljanje dovodov.

Zaloga v ulici Sanità št. 9.

Delavnica v ulici S. Gioglio št. 1

Svetovna kolesa

amerikanski originali

TRIBUNE IN ARENA

odlikovana v vseh državah na kontinentu radi elegancije, točnosti in vstrajanja, prodaja se izključno le pri glavnem zastopniku

ANTONU SKERL V TRSTU,

Via S. Lazzaro št. 6, nasproti palače Salem.

NB. Navadna kolesa prodajajo se proti 2-letni garanciji, ročaj in pritikle po želji kupca.

Mehanična delavnica

za vsakovrstno popravo koles in šivalnih strojev.

CENE ZMERNE.

CENE ZMERNE.

„EDINOST“

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

Izhaja v Trstu dvakrat na dan razun nedelj in praznikov.

Zjutranje izdanje izhaja ob 7. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri zvečer. O ponedeljkih in po praznikih izhaja prvo izdanje o 9. uri predpoludne. — Naročnina znaša: Obe izdanji gl. 21.—; samo večerno izdanje gl. 12.—, (poslednje zadostuje za naročnike popolnoma). Posamezne številke stanejo: Zjutranje izdanje 3 kr., večerno 4 kr

V Trstu se razprodaja „Edinost“ po tobakarnah in teh-le ulicah in trgih:

Piazza Caserma št. 2. — Via Molin piccolo št. 8. — Via S. Michele št. 7. — Ponte della Fabra. — Via Rivo št. 30. — Campo Marzio. — Via delle Poste nuove št. 1. — Via Caserma št. 13. — Via Belvedere št. 21. — Via Ghega št. 2. — Volti di Chiozza št. 1. — Via Stadion št. 1. — Via Acquedotto. — Via Istituto št. 18. — Piazza Barriera. — Via S. Lucia. — Piazza Giuseppina.

V okolici se prodaja:

Na Greti pri gosp. Pogorelcu, v Šklednju pri gosp. Antonu Sancin (Drejač) in pri Sv. Ivanu pri gosp. Ani vdovi Gašpersič. — Izven Trsta prodaje se „Edinost“ v Gorici v tobakarni g. Josipa Schwarz v Šolski ulici.

Slovenci! Naročajte, podpirajte in širite med rodoljubi to glasilo tržaških Slovencev, katerega program je v prvi vrsti ohranitev in razvitek milega nam slovenskega naroda na tržaškem ozemlju in bramba nam po zakonu zajamčenih pravic.

Rojaki, uvažujte naše geslo: „V edinosti je moč!“